

A közoktatásügyi miniszter a köztársasági iskolák feladatairól.

(Saját tudósítónktól.) A kormányforma megváltoztatása és a forradalom vívmányainak megőrzése a magyar népköztársaság iskolaügyének gyökeres reformját, a közszellem tökéletes átalakítását teszik szükségessé. Ezekről a feladatokról szól Lovász Márton közoktatásügyi miniszter felhívása, amelyet a magyar tanügyi munkásokhoz intézett. A felhívás, amely egyuttal biztatás és irányítás a lelki rabság alól felszabadult tanügyi munkásoknak is a jövőre, egész terjedelmében a következő:

Komoly percekben, egy egész világ összeomlásának, új világ fájdalmas születésének idején fordulok munkatársaimhoz, a magyar nemzet nevelőihez. Kötelességemnek tartom, hogy *biztató és irányító* szavakat találjak az Önök számára, a *kiktől biztatást és irányítást vár a nemzet*. A győzelmes forradalom új jogokat adott mindenkinek, Önöknek is, de új kötelességeket is rótt mindenkire, s e kötelességek között talán a legszebb és legfontosabb az Önöké, mert Önöknek kell az új idők jelentőségét az ifjúsággal, az egész néppel megértetni.

Az Önök helyzetét két irányban változtatja meg lényegesen a forradalom. Egyik: az *erkölcsei felszabadulás*. Senkit sem fenyeget többé az a *veszedelem, hogy gondolkodása, világnézete, politikai állásfoglalása miatt üldözhetik*, politikai szolgálatok jutalmazása sem fogja többé keseríteni azokat, akik büszkén hivatkozhatnak pedagógiai érdemeikre. Régi kívánságuk, a *szolgálati pragmatika* olyan szellemben fog megvalósulni, amely a *méltatlan üldözést és a jogosulatlan érvényesülést egyaránt lehetetlenné teszi*.

A másik lényeges változás az anyagi helyzetben fog bekövetkezni. A forradalom legmélyebb jelentősége éppen abban van, hogy a munka nélkül élvezett jövedelemmel szemben *diadalra vitte a munka jogát*. Bármily súlyos helyzetben van is az állam, saját érdekében arra kell törekednie, hogy munkásai kedvvel és teljes erejükkel szolgálják s a kultura munkásai megkaphassák a kulturális élet anyagi eszközeit.

De helyzetük e változása mellett kötelességeik is változni és szaporodni fognak. Az új idők az egész iskolaügy gyökeres reformját teszi szükségessé s Önöknek minden akaraterejüket, lelkük egész frissességét és rugalmasságát kell használniok, hogy e reformot, — mely Önök nélkül holt betű marad — élettel töltsék meg. A *közszellem tökéletes átalakításáról van szó*. És bármekkora változásokat okozott is az ötödféléves háború, féltő, hogy e változások egy része csak *muló hangulati jelenség*. Örök emberi ösztönöket, évezredek öröklött érzéseket egy világfelfordulás sem téphet ki gyökerestől, még enyhítésükhöz, átforgatásukhoz is hosszú, lelkes öntudatos nevelőmunkára van szükség és ez Önök az feladata lesz.

Ma mindenki *pacifista*, a háború borzalmának, saját szenvedéseinek közvetlen hatása alatt. De senki se áltassa magát azzal, hogy az igazi *pacifismus* való nevelés most már *főfeladat*, vagy akár csak könnyű munkává is lett. Az ember alaptermészete, az önzés, akaratunk másokra erőszakolásának ösztönszerű vágya egy *hajszalnyit* sem változott. Csak alkalom kell, hogy az egyéni — vagy csoport — önzés ismét *véres eszközökkel* keresse kielégülését. A régi iskola nem is próbálhatott ösztönös és fenntartás nélkül harcolni ez ösztön ellen, mert *amit az egyénnél megrótt, azt dicsőítene kellett, mint az állam cselekedetét*. Az új iskola sem olthat senkibe abszolút önzetlenséget, de a természetes önzést kell abba a józan irányba terelnie, hogy saját érdekét másokkal való békés, kölcsönös meg egyezésben keresse. Nyesegetnie kell a nemzeti hűség kinövésit, mert ezek más nemzetek jellemének, nyelvének, kulturájának lenézésével akarják a magunkét dicsőíteni. A *nemzeti önzetet nem a harci erényekre, de munkára kell alapítani*; a nemzeti sajátosságokat nem szabad arra használni, hogy kínai fal gyanánt választanak el más nemzetektől. Az új iskola ne

csak a *hazának, de az egész emberiségnek is neveljen jó polgárokat*.

Ma mindenki *köztársasági* érzelmű, de mennyi *nevelőmunkára van szükség*, míg a köztársaság eszméje a maga tiszta valóságában, teljes jelentőségében beleyőkeredzik a lelkekbe. A végtelen kiterjedésű emberi léleknek két *ellentétes ösztönével* kell itt megküzdeni. Egyik a *féltelenség, a szabadsággal való visszaélés*. Ha nehezen is, de meg kell értetni azokkal, akik a köztársaságban saját ösztöneik korlátlan felszabadulását látják, hogy az igazi emberi szabadság csak addig a pontig tart, ahol ember-társunk szabadsága, joga kezdődik. A köztársaság nem jelent felszabadulást a társadalom kötelei alól, sőt még szorosabbra fűzi ezeket, azzal, hogy a többé-kevésbé kiváltságolt osztályokat megszünteti. Csakhogy ezeket a köteleket örömmel viselhetjük, éppen, mert mind egyformán viseljük; mert a gyengébbet megvédik az erősebb tulkapásaitól és végül — itt ismét természetes önzésre lehet hivatkozni — *mert a köztársaságot szolgálva, nem idegen érdekeknek, de önmagunknak szolgálunk*.

A másik *köztársaság-ellenes ösztön a szolgaság, a bálványimádás ösztöne*. A bálványdöntés nem ellentéte ennek: természetes velejárója. Nevelni kell a népet az önálló gondolkodásra, a *jogokkal járó felelősség tudatára*: annak a kötelességnek a felismerésére, melyet a választójog rótt reá. Ne esküdjék senki egyes személyekre, ne várja tőlük a világ megváltását, ne bizza rájuk az egész gondot, az egész felelősséget. Ennek a monarchikus világból származott ösztönnek meg kell változnia. Vegyen részt mindenki a munkában és vállalja a maga részét a felelősségből. Ez az igazi köztársasági szellem, erre kell Önöknek az ifjúságot és a népet nevelniök.

Ma mindenki *demokrata*, de tudjuk, hogy a cím, a rang, születés, vagyon tisztelete sokkal mélyebben gyökeredzik a hagyományos érzésekben, semhogy egyszerre meg lehetne semmisíteni. A külsőségek nem fontosak: hiába töröljük a címeket, ha az érzés meg nem változik. Önöknek a munka embereinek saját érdekükben is arra kell törekedniök, hogy a *tekintély egyetlen alapja a végzett munka legyen*, hogy egyéb jogcimen senki se tartson igényt semmiféle előnyre vagy megkülönböztetésre. Ez is a nevelés feladata lesz.

Ma mindenki *liberális* — de a felekezeti faji elfogultságok, melyeket az eddigi hatalmak oly soká élesztettek és így az emberek egy-másra találni nem engedték: ezek sem szűnhetnek meg ösztönös és igazán egyik pillanatról a másikra. Önöknek *örködniök kell, hogy semmiféle izgatás lángja ne lobbantsa ezt a pillanatilag kialudt tüzet*. Ne engedjék, hogy a vallást, az emberszeretet hirdetését bárki is a gyűlölet fegyveréül használhassa fel. Járjanak elő jó példával a más felekezettűekkel való barátságos érintkezésben, ott, ahol máig még társadalmi választófalat jelentett a felekezeti különbség. Az elfogulatlan érintkezés más felekezettű, fajú, nyelvű embertársainkkal a legbiztosabb eszköze a megértésnek, az ösztönszerű idegenkedés leküzdésének.

Nagy vonásokban ezek azok a kötelességek, melyeket az új Magyarország javára teljesíteniök kell. De hogy e kötelességet teljes erejükkel eredményesen teljesíthessék, annak első feltétele, hogy az iskolát mai leromlott állapotából kiemeljék. A nagy közös munkának e részéhez kérem első sorban segítségüket. *Allítsák helyre az iskola belső rendjét, szervezzék meg azt a komoly és öntudatos munkát, azt a felelősséget, melyet az ifjúságtól mai időkben elvárhatunk*. Bármilyen történet is a múltak bűneiért vérző hazánkkal, erősen hiszem, hogy ilyen szellemben irányítva és nevelve becsülettel fogja megállani helyét a népek eljövendő békés szövetségében. Es ebben a hazában Önök is megtalálják megérdemelt helyüket.

Nagy ÚJÉVI vásár

ékszerekben, órákban
és dísz tárgyakban

FISCHER K.

órák és ékszerésznél.

Saját ékszer- és
órajavító műhely.

Üzlettem csak a

CORSO-kávéház
mellette van!